

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תזריע

(חלק יז — שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת תזריע-מצורע, כה נסן — א' אייר, ה'תשפ"ג (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תזריע ג

היא שלא ברשותו), ולכן יש להמתין עד שיעבור השיעור של „כדי הדלקת הנר“.

ב. כל דבר בתורה הוא בתכלית הדיוק, ומזה שנקטו במשנה את הטרדא ד„הדלקת הנר“ דוקא מבין כל שאר הדברים שבהם עלול בעל הבית להיות טרוד,

— ובפרט שאין הכוונה כאן להדלקת הנר בפועל, וכמפורש בפירוש הרא"ש, „ופעמים שאדם טרוד בהדלקת הנר או בתשמיש אחר“; ועוד זאת: זמן הדלקת הנר שכיח רק משחשכה, ואילו שיעור „כדי הדלקת הנר“ אמור גם במצורע שנכנס לבית חבירו ביום (משום „לא פלוג“, כמו שכתבו מפרשים)⁶ —

מובן, שיש שייכות בין ענין „הדלקת הנר“ לתוכן דברי המשנה כאן, שעד שיעור זה אין הכלים שבבית טמאים.

וביאר בזה אמו"ר בהערותיו על המשנה הנ"ל: „בית“ היינו ספירת המלכות, וסיבת טומאת מצורע היא „מצד הסתלקות אור החכמה“ [ומטעם זה מצורע חשוב כמת⁸, כי „החכמה“ תחיה¹⁰]. ועל כן, כל זמן שבעל הבית

א. מן הפסוקי „כל ימי אשר הנגע בו יטמא גו' בדד ישב מחוץ למחנה מושבו“ למדנו² שה„מושב“ שבו נמצא המצורע טמא אף הוא.

ובדין מצורע שנכנס לבית חבירו איתא במשנה³: „כלים מיד טמאין ר' יהודה אומר אם שהה כדי הדלקת הנר“. וביארו מפרשים⁴ בדעת ר' יהודה, דמיירי כשנכנס המצורע לבית חבירו שלא ברשות⁵,

— שכן, אם נכנס לבית ברשות (של בעל הבית), אף ר' יהודה מודה שבת חבירו נעשה מיד „מושבו“ (וממילא „מיד טמאים“) —

ולפיכך ניתנה לבעל הבית שהות („כדי הדלקת הנר“) לשלח את המצורע מן הבית; אבל אם שהה שם עד כדי שיעור זה, ולא אפקיה, נעשה הבית „מושבו“ של המצורע (כיון שאז נחשב הדבר שהוא נמצא שם ברשות בעל הבית) והכלים שבבית טמאים.

והטעם ששיעור הזמן שניתן לו הוא „כדי הדלקת הנר“ — כי יתכן שבעל הבית טרוד בהדלקת הנר ומשום כך אין הוא משלח את המצורע מן הבית (ואם כן, המצאותו של המצורע שם

(1) פרשתנו יג, מו.

(2) תוי"כ עה"פ. רמב"ם הל' טומאת צרעת ספ"י.

(3) נגעים פי"ג מ"א. — ברע"ב מפרש דהמשנה איירי „כשנכנס עמהן לבית המנוגע“ וראה תוי"ט ומלאכת שלמה.

(4) ר"ש, פי' הרא"ש רע"ב.

(5) כמ"ש בתוספתא נגעים פ"ז, יא — הובא

בר"ש ורא"ש שם.

(6) תוי"ט.

(7) תורת לוי"צ ע' שנח ואילך.

(8) נדרים סד, ב. ויש"נ.

(9) קהלת ז, יב.

(10) ע"ח שלי"ח פ"ז. הובא בלקו"ת פרשתנו

כג, ב. ר"פ מצורע*.

(* בלקו"ת שם: של"ז [ע"פ דפוס שקלאב, תק"ס].)

טומאת המצורע – צריך לומר שהכח המעכב את טומאת המצורע בא בעיקר מצד „הדלקת הנר דבי שמש״, שהרי עיקרו של השיעור נובע מהדלקה זו.

והביאור בזה: המשנה כאן אינה עוסקת בטומאת המצורע כשלעצמה, אלא בטומאת מצורע המתפשטת בבית – ולכן הדבר שייך בעיקר להדלקת נרות „דבי שמש״, שכן נרות שבת קודש נבדלים משאר הנרות בכך שענינם הוא „שלום בית“¹⁶ – הם מאירים את הבית „שלא יכשל בעץ או באבן“¹⁷, היינו שהם שומרים על הבית מפני מאורעות בלתי רצויים. ולכן נרות אלו גם פועלים על הבית שהטומאה לא תתפשט בו.

ד. אבל עדיין אפשר לשאול על כך: שלום הבית שעל-ידי נר שבת נפעל באמצעות האור הגשמי – ולכאורה, כל נר דלוק, גם אם אינו נר מצוה, מאיר את הבית „שלא יכשל בעץ או באבן“ ומביא עיזו לשלום בית – ואם כן, מהו היתרון של „הדלקת הנרות דבי שמש״, עד שהדלקה זו דוקא היא העיקר בהגנת הבית מפני (היפך השלום, וממילא מפני) התפשטות הטומאה?

– אך באמת אין הדבר כן: אור סתם, שאינו קשור ל„נר מצוה“¹⁸, אין ודאות (תמיד) שיהיה סיבה לשלום, ולעיתים יתכן גם להיפך – תחת האור

טרוד בהדלקת הנר – אשר „הדלקת הנר הוא המשכת אור החכמה“ – הדבר מעכב את התפשטות טומאת המצורע בבית¹¹. ועל-דרך מה שטהרת המצורע היא על-ידי כהן דוקא – „והובא אל הכהן ויצא הכהן גו“¹² – לפי שהכהן הוא הממשיך את אור החכמה, כמבואר בלקוטי-תורה¹³.

ג. והנה בענין זה, שהמצורע אינו מטמא אלא לאחר שיעור „כדי הדלקת הנר“, עולה השאלה: הלא אפילו כאשר בעל הבית טרוד בהדלקת הנר, עדיין אין הטרדא כה גדולה עד שלא יוכל בשעת מעשה גופא לצוות על המצורע שיצא מן הבית!

והתירוץ המובא על כך הוא¹⁴, ששיעור „כדי הדלקת הנר“ האמור כאן היינו „הדלקת הנר דבי שמש״¹⁵ – הדלקת נרות שבת קודש – אשר בה אין בעל הבית יכול להפסיק על-מנת לצוות על המצורע לצאת מן הבית; ומאחר שב„בי שמש״ דרוש שיעור כזה, נקבע שגם בשאר ימות השבוע השיעור הוא „כדי הדלקת הנר“, מצד „לא פלוג“.

ועל-פי ביאור אאמור״ר בזה – שטעם שיעור „כדי הדלקת הנר“ הוא לפי ש„הדלקת הנר“ מעכבת את

11 אף שאין הלכה כר״י – הרי אלו ואלו דא״ח (עירובין יג, ב. ושל״ג). וראה לקוטי לוי״צ אגרות ע׳ שה.

12 ר״פ מצורע.

13 לדלעיל הערה 10. הובא בתולוי״צ שם.

14 הובא בתפא״י.

15 לשון הר״ש (ועד״ז ברע״ב) – אלא שמוסיף (ועד״ז ברע״ב) „או דשאר ימות החול“. ובהון עשירי: הדלקת הנר כה״א הידיעה נראה דאנר של שבת קאי כו׳.

16 שבת כג, ב. רמב״ם סוף הל׳ חנוכה. טושו״ע או״ח סרס״ג ס״ג. שו״ע אדה״ז שם בריש הסימן.

17 מג״א שם סק״י ג״י (ממרדכי שבת פ״ב סרצ״ד). שו״ע אדה״ז שם.

18 משלי ו, כג.

שאר המצוות, כיון שה"נר מצוה" שבהן הוא אור רוחני בלבד, אין לו השפעה בגלוי על גשמיות העולם; משא"כ במצוות אלו, כיון שה"נר מצוה" שבהן קשור לנר גשמי, הרי הפעולה של האור הרוחני ("נר מצוה") היא באופן שהאור בא בגלוי בגשמיות העולם.

ו. עפ"ז יובנו דברי הגמרא²² אודות הנר המערבי שבבית המקדש – "עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל" (על-ידי הנס שהיה בנר המערבי – "ממנה היה מדליק ובה היה מסיים").

דלכאורה אינו מובן: הלא בבית המקדש נעשו נסים רבים, כדברי המשנה²³, "עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש", ואם כן, מה נשתנה נס הנר המערבי משאר כל הנסים, שהוא דוקא שימש עדות "שהשכינה שורה בישראל"?

144 יתירה מזו: מקום המנורה הוא בהיכל, ושם גופא – לא באולם, אלא במקום הנקרא "קודש"²⁴, שאין כל אדם נכנס לשם; ואילו בין ה"עשרה נסים" יש גם נסים שהיו תמיד "בעזרה" [ויש מהם שנעשו בירושלים מחוץ לעזרה], וממילא היו יותר "ידועים לכל"²⁵. ואם כן, איך אפשר לומר שדוקא נס הנר המערבי, שהיה "בתוך הקודש", העיד "לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל"? אלא שהביאור בזה הוא כנ"ל:

אפשר להבחין לפעמים באדם (או באיזו תנועה וקו באדם) שאי אפשר לסבול, כך שהאור עלול דוקא לעורר את היפך השלום.

ודוקא האור האמיתי – האור של "נר מצוה ותורה אור"¹⁸, אשר "כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם"¹⁹ – הוא הסיבה האמיתית המביאה בודאות (אחדות ו)שלום, שלום בית.

ה. כל האמור הוא ביאור השייכות של נרות שבת קודש לענין מניעת התפשטותה של כל סוג טומאה בבית. אבל מזה שהשיעור "כדי הדלקת הנר" הובא לגבי טומאת מצורע, מובן שהשמירה מפני טומאה חמורה זו יש לה שייכות מיוחדת לנרות שבת קודש.

בפשטות יש לומר: אחת הסיבות לצרעת היא לשון הרע²⁰, ענין של פירוד הלבבות, ולכן התיקון לכך הוא על-ידי נרות שבת קודש דוקא, שענינם הוא שלום בית, כנ"ל.

והביאור בזה בפנימיות הענינים יובן בהקדים דברי חז"ל²¹, "הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים", ופירש רש"י "דכתיב¹⁸ כי נר מצוה ותורה אור על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור דתורה", דמזה מובן שאע"פ ש"נר מצוה" קאי על כל מצוה – כי כל מצוה שמקיים אדם מפיצה אור בו עצמו ובעולם שסביבו – מכל מקום, יש בפרט זה יתרון במצוות הקשורות גם בגשמיות לנר, כיון שבהן בא יותר לידי ביטוי וגילוי ענין "נר מצוה":

(22) שבת כב, ב. ובמנחות פו, ב: לכל באי עולם.

(23) אבות פ"ה מ"ה.

(24) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ו.

(25) יומא כא, סע"א. רש"י שם.

(19) רמב"ם שם. וראה לקו"ש ח"ח ס"ע

349 ואילך.

(20) ערכין טז, א. רש"י כאן. מצורע יד, ד.

(21) שבת שם.

בפני עצמה, עד שיש מקום לחשוב ש„בירה זו בלא מנהיג“²⁸ ח"ו.

וזהו החידוש והתכלית ב„נר מצוה ותורה אור“ – שעל-ידי לימוד התורה וקיום המצוות נעשית מציאות העולם מוארת, בדוגמת „הציץ עליו בעל הבירה“²⁸, ואזי נראית וניכרת האמת, שיש מנהיג לבירה זו, עד שנראה וניכר כי „אין עוד מלבדו“.

וזהו הדיוק במאמר „התורה ניתנה לעשות שלום בעולם“: זה שהתורה „ניתנה“²⁹ (כאן למטה, בעולם הזה) הוא כדי „לעשות שלום בעולם“, עי"ז שעושים שלום בין העולם והקב"ה; שהכל יראו ויכירו שהעולם אינו מנגד לאלקות, ויתרה מזו – תכליתו היא להיות דירה לו יתברך על-ידי תורתם ועבודתם של ישראל.

ח. ומעתה מובנת גם המעלה המיוחדת בנרות שבת קודש [שבהם ענין ה„שלום בעולם“ הוא בתוקף יותר (כנ"ל ס"ו)] – כי ענין ה„שלום בעולם“, הראיה וההכרה שאמיתת מציאות העולם היא אלקות, נפעל על-ידי נרות שבת קודש ביתר שאת מבשאר המצוות [וכדאיתא בזהר³⁰: „כי נר מצוה, מאי נר מצוה ד... נר דשבת“; בנרות שבת קודש ענין „נר מצוה“ – הארת העולם – הוא בתוקף יותר מאשר בשאר המצוות, אפילו באלו המתקיימות בנר גשמי].

וי"ל שזהו הטעם הפנימי לכך שבענין „שלום בית“ הנפעל על-ידי נר

מאחר שהאור האלקי שבנר המערבי ירד ונמשך גם באור גשמי, היתה לו השפעה חזקה בהארת העולם הגשמי יותר מאשר לשאר העינים (והנסים) שבבית המקדש. ולכן נס זה דוקא השפיע ופעל („עדות“) על „באי עולם“ שיכירו שהשכינה שורה בישראל.

ועפ"ז מובן גם שיש מעלה מיוחדת בנרות שבת קודש:

על כל התורה נאמר³¹ „כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם“, היינו שעל-ידי „כל התורה“ נעשה „שלום בעולם“, אבל זהו (בעיקר) שלום ברוחניות; משא"כ בנרות שבת קודש, שהשלום הנפעל על-ידם בא לידי ביטוי וגילוי (גם) בשלום בית כפשוטו – הרי זה גופא מוכיח שבמצוה זו ה„שלום בעולם“ הוא בתוקף יותר [ולהעיר שהמאמר „כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם“ הובא בספר הרמב"ם³² בהמשך לענין שלום בית הבא על-ידי נרות שבת].

ז. הסבר הדברים:

אחד הפירושים במאמר „כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם“ הוא:

מציאותו האמיתית של העולם היא אלקות. וכמו שמבאר רבינו הזקן בתניא²⁷ באריכות, שהקיום שיש לעולם הוא עי"ז שהקב"ה מהווה אותו ככל רגע ורגע מאין ליש. אלא שמאחר שהכח האלקי פועל בעולם באופן נסתר, לכן העולם נראה לעין כמציאות

(26) בסיום וחזום הל' (נר) חנוכה רמב"ם שם. נת' בלקו"ש חט"ו ע' 376 ואילך.

(27) שער היחוד והאמונה פ"א ואילך. אגה"ק סכ"ה.

(28) לשון המדרש – ב"ר רפל"ט.

(29) ראה לקו"ש שם ע' 351.

(30) ח"ב קטו, א.

טמאין אחרין יושבין עמו*³² – מקומו של המצורע הוא אף מחוץ למחנה שאר הטמאים, היינו שיוצא לגמרי ממחנה דקדושה.

וטעם הדבר הוא, לפי שגם החטא המביא לצרעת – לשון הרע – חמור הוא ביותר, בהיותו גורם לבני אדם (בלשון הרמב"ם³³) „לדבר באלקים וכופרין בעיקר“, אשר עי"ז נעשה אדם רח"ל נפרד לגמרי מהקב"ה³⁴.

146 ולכן, מניעת התפשטותה של טומאה כזו היא על-ידי נרות שבת קודש דוקא – מצד גודל השפעתם ופעולתם על גשמיות העולם, כך שהם דוקא מבטיחים „שלא יכשל בעץ או באבן“ – ענין של עבודה זרה רח"ל (כנ"ל בארוכה) – ועל כן הם המגנים מפני טומאת המצורע השייכת לחטא הגורם „לדבר באלקים וכופרין בעיקר“.

י. על-פי ביאור אאמו"ר בהערותיו, ענין הדלקת הנר הוא על-דרך טהרת המצורע על-ידי הכהן (כנ"ל ס"ב), וגם פרט זה מוכן בענינו: כחם של נרות שבת קודש אינו רק לעכב את התפשטות טומאת המצורע, אלא גם יתירה מזו, להשאיר את הכלים בטהרתם (מטומאת המצורע);

וכמו בדוגמתם – טהרה על-ידי הכהן – נפעל בהם על-דרך ענין „אתהפכא חשוכא לנהורא“³⁵, „ודונות נעשו לו כזכיות“³⁶, היינו שמ„בדד ישב

שבת נאמרה¹⁷ הלשון „שלא יכשל בעץ או באבן“. מהו הדיוק „עץ“ או „אבן“? – אלא יש בכך רמז לפסוקי³¹ „אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתני“, שמן העץ או האבן נעשית עבודה זרה רח"ל. וזוהי פעולתם של נרות שבת קודש – „שלא יכשל בעץ או באבן“: מציאות העץ והאבן מצד עצמם (בטרם הם מוארים על-ידי נרות שבת) יכולה לעתים להכשיל ח"ו את האדם ולגרום לו לחשוב שיש להם (לעץ או לאבן) ח"ו מציאות משלהם, כח משלהם, עד שיקרא לעץ „אבי“ ויאמר לאבן „את ילדתני“ (מציאות של עבודה זרה רח"ל);

אך על-ידי אורם של נרות שבת קודש, אשר ה„נר מצוה“ (ופעולת) „שלום בעולם“ שבהם משפיעים באופן גלוי בגשמיות העולם, מובטח „שלא יכשל בעץ או באבן“, כי על-ידם נראה וניכר שהעץ והאבן (וכן כל מציאות שבעולם) מונהגים ביד בעל הבירה, ותכליתם היא להשתמש בהם גופא לענינים של קדושה.

ט. על-פי כל הנ"ל יובן גם הקשר המיוחד שבין הטהרה מטומאת מצורע לנרות שבת קודש:

טומאת מצורע היא מהטומאות החמורות ביותר, ולכן דין המצורע הוא „בדד ישב מחוץ למחנה מושבו“: יש לשלחו מחוץ לשלשה מחנות³², ובזה גופא – „בדד ישב“, שלא יהו

* (32) רש"י עה"פ (מפסחים שם. ועד"ז בתו"כ שם). וראה לקו"ש חכ"ב ע' 74 ובהערה 49.

(33) סוף הל' טומאת צרעת.

(34) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 101.

(35) ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 103 ואילך.

(36) יומא פו, ב.

(31) ירמ"י ב, כז.

(32) רש"י עה"פ (מתו"כ שם). וראה פסחים

סז, א.

ידי חובתן בהדלקת הנר על-ידי אמן), תיכף משתגיע לחינוך (היינו משעה שניתן להסביר לה את משמעותם של נרות שבת ויום-טוב⁴⁴), תדליק נר בעצמה⁴⁵.

147

ואורו של נר השבת, יחד עם הברכה שתברך עליו, יאיר לה את חייה, לדעת ולזכור (כפי שאומרת בברכתה) שהקב"ה הוא „מלך העולם”; ואזי תתחזק הוודאות שכאשר תגיע לפרקה ותנשא, יקויים בה „הוי" לך לאור עולם”, ובתפקידה כעקרת הבית – תבנה ותקים את ביתה על-פי רצון הוי', על יסודי התורה והמצוה.

יב. וטעם נוסף לנחיצות שבהדלקת

נרות עבור כל בנות ישראל:

כאמור לעיל (ס"ה), הזהיר בנר שבת זוכה לבנים [וחתנים]⁴⁶ תלמידי חכמים. ובכן: בשנים קדמוניות, הסדר הרגיל היה שההורים היו קובעים את השידוך עבור הבת – וממילא גם כאן העיקר⁴⁷ היה זכות נר השבת של האם, שעל-ידו זכתה שבתה תנשא לתלמיד חכם;

אבל בזמננו, כאשר מצד סיבות שונות הסדר הנהוג בפועל הוא – בין אם נרצה ובין אם לאו – שאת השידוך

וגו", המורה על תכלית הירידה (כנ"ל ס"ט), נעשה „בדד ישב" למעליותא³⁷, „הן עם לבדד ישכון גו"³⁸, „בטח בדת עין יעקב גו"³⁹ – תכלית הברכה.

וכן גם בנוגע לחושך הגלות⁴⁰, ובפרט החושך הכפול והמכופל שבדרא דעקבתא דמשיחא, שעל-ידי „אור" נרות שבת קודש נאיר את חושך הגלות ונבטלו, ויתירה מזו – נגיע לגאולה ולבנין בית המקדש ו„מראה לכם נרות של ציון"⁴¹, ויקויים היעוד „והיה לך ה' לאור עולם"⁴², עד אשר חושך הגלות עצמו ייהפך לאור – „ולילה כיום יאיר"⁴³.

* * *

יא. מכל הנ"ל מובן, שבזמננו זה, כאשר חושך העולם גדול ועב כל-כך, נחוץ במיוחד שכל בת ישראל (גם בחוגים אלו שבהם נהגו הבנות עד עתה להתחיל בהדלקת הנר רק לאחר נישואיהן, ועד אז היו יוצאות

37 ראה רשימות הצ"צ לאיכה (אוה"ת כרך ב' ע' א"לד. אמב ואילך (ושם לענין „בדד" דמצורו). ד"ה איכה תשל"א (בתחילתו. פ"ד ואילך) – ספר המאמרים – מלוקט ח"א ע' קיט ואילך.

38 בלק כג, ט.

39 ברכה לג, כח.

40 ראה ויקר' ספ"ז: „בבית ארץ אחוזתכם (מצורע יד, לד) זה בהמ"ק שנאמר (יחזקאל כד, כא) הניי מחלל את מקדשי גאון עוזכם". ובפתיחתא דאכ"ר (כא): „והצרוע אשר בו הנגע וגו' (פרשתנו יג, מה). והצרוע זה בית המקדש .. וטמא טמא יקרא חורבן ראשון וחורבן שני".

41 יל"ש ר"פ בעלותך.

42 ישע"י ס, יט.

43 תהלים קלט, יב. וראה ס' הערכים-חב"ד ח"ב ע' אור-ביחס לחושך (ע' תקצז) וש"נ. המשך תער"ב חלק ג' ע' אשמה.

44 ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח שש"ג ס"ג.

45 להעיר – וגו' עיקר: בבית שמאיזה סיבה שתהיי אין האם מדליקה נרות – לד"ה צריכה הבת להדליק (עכ"פ משנעשית בת מצוה), ובמילא צ"ל השתדלות בזה ככל האפשרי. באם הבנות בבתי שומרי תומ"צ שבסביבתה לא תדליקנה נרות – מובן שהצלחת השתדלות זו תהיי קשה ביותר, כנראה במוחש. וד"ל.

46 רש"י שבת כג, ב.

47 אף שגם אז צ"ל זכות הבת שהרי אינה מתקדשת אלא לדעתה (קדושין ב, ב).

ובימינו אלה, כאשר אפילו בבתי ישראל הכשרים אין ודאות גמורה שתהיה להורים דעה מכרעת אצל בתם לכשתגדל – יש להתאמץ ולהשתדל ביותר שתתחיל מוקדם ככל האפשר, היינו תיכף משתגיע לגיל החינוך שהדלקת נר שבת קודש, להדליק נר בכל ערב שבת וערב יום טוב,

והדבר יחזק גם את הבטחת התורה, לגדלה „לתורה“⁴⁹ ולחופה ולמעשים טובים⁵⁰, ושתנשא לתלמיד חכם.

(משיחות ש"פ מצורע תשל"ו,
ש"פ האיזנו תשל"ה)

על האב, הרי השכר שייך בעיקר להאב – היינו חתנים ת"ח.
(49) כן הוא הנוסח גם בהולדת בת ע"פ מכתב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (ע"פ ברכות יז, א).
(50) נוסח „מי שברך“ להולדת בן ובת.

עבור עצמה קובעת בעיקר הבת, אזי דרוש ביתר שאת שהיא עצמה תדליק נר שבת, וה„נר מצוה“ שתדליק ישמש לה זכות להנשא לתלמיד חכם⁴⁸.

(48) אף שבגמרא שם מדבר רק בהשכר דהוי בניים (וחתנים) ת"ח – מפורש בזהר* (דלעיל הערה 30) ד„נר מצוה“ של האשה מביא „ותורה אור“ אצל בעלה (אלא שבאם מאיזו סיבה אינו פועל על בעלה אזי פועל אצל הבנים).
ועוד: אפילו באם נאמר (אבל ראה שוה"ג הא') שלפי הש"ס השכר הוא רק בניים (וחתנים) – מכיון שהדלקת הנר של הבת (לפני בת מצוה**) היא מצד מצות החינוך שהיא מוטלת

(* וראה ב"ח או"ח סתרע"א (ד"ה והזהיר) דכן הוא הפירוש בגמרא, דמ"ש בגמרא דזוכה לבנים ת"ח היינו אי הבעל לאו בר הכי. ובלבוש שם (ס"א) דבאיש השלם ידבר.

** ולהעיר מהשקו"ט (ראה בארוכה ציונים לתורה – להר"י ענגל – כלל יב) האם נפקע חיוב חינוך לאחר בר מצוה – אלא שכאן המדובר בחיוב שעל (והשכר המסובב מזה של) האב, שאין זה שייך לאחר בת מצוה.

